

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

УДК [378.091.212:78]:78.071.2:159.928

КОНЦЕРТНИЙ ВИСТУП ЯК ПОКАЗНИК СФОРМОВАНOSTІ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Тетяна Багрій

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті актуалізовано проблему концертного виступу як пріоритетного напрямку професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Проаналізовано погляди науковців на проблему тлумачення поняття «творчі здібності». Виокремлено концертний виступ як одну з форм виконавської діяльності. Зосереджено увагу на диригентсько-хоровому мистецтві, окреслено мету творчих завдань, яка полягає у вільному оперуванні музичними знаннями. Визначено сутність процесу інтерпретації та стадії формування умінь художньої інтерпретації. Виділено артистизм як форму вияву професійної майстерності. Вказано шляхи опанування артистизмом на заняттях диригування. Доведено, що концертні виступи активізують студента, мотивуючи його до творчості.

Ключові слова:

концертний виступ; творчі здібності; інтерпретація; артистизм.

Resume:

Bagriy Tetiana. Concert performance as an indicator of the formation of creative skills of the future teacher of musical art.

The article updates the problem of concert performance as a priority area of professional training of the future music teacher. Different approaches of scientists regarding the definition of the essence of the concept of "creative abilities" and their importance in stage performance activities are considered. The multifaceted qualification of a music teacher is highlighted. The dependence of the results of musical and creative activity on the acquisition of knowledge and the level of formation of skills and abilities was revealed. A concert performance is singled out, as a result of work on a musical piece. Attention is focused on conducting and choral art, the purpose of creative tasks is outlined, which consists in free operation of musical knowledge. The uniqueness of the creative process of a musician-performer, conditioned by objective and subjective factors - the composer's idea, laid out in the musical notation, and the peculiarities of the interpreter's creative thinking is proven. The essence of the interpretation process and the stage of formation of artistic interpretation skills are defined. Among the entire complex of musical, performing, communicative and psychological capabilities of the conductor, artistry is singled out as a form of manifestation of his professional skill. Attention is focused on the importance of emotions in performance. The importance of the repertoire in mastering artistry in conducting classes is determined. Types of independent work for the development of the conductor's non-verbal behavior skills are highlighted. It is noted that concert performances invigorate the future music teacher, motivating him to creativity.

Key words:

concert performance; creativity; interpretation; artistry.

Постановка проблеми. Соціокультурні та економічні зміни в суспільстві впливають на стратегію і тактику розвитку вищої професійної мистецької освіти. Забезпечення якості освіти та її відповідність актуальним і перспективним потребам особистості є головним завданням освітньої політики. Сучасна освітня парадигма висуває високі професійні вимоги до особистості вчителя, здатного творчо мислити, самостійно і нестандартно виконувати педагогічні та мистецькі завдання. В основі професійної діяльності вчителя музичного мистецтва лежить багатогранність змісту, принципів, підходів і методів реалізації поставлених завдань. Одним із напрямів підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва є виконавство, яке передбачає публічні концертні виступи.

Концертна діяльність, як важлива частина творчої діяльності музиканта-педагога, є пріоритетним напрямом підготовки фахівця в галузі музичного мистецтва. Проблема процесу підготовки до концертного виступу нині є актуальною і створює передумови для її дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях чільне місце посідають праці, присвячені висвітленню проблем концертно-виконавської діяльності в процесі підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва (Ю. Бай, Н. Біла, Р. Верхолаз, Є. Йоркіна, В. Крицький, Г. Локарева, І. Мостова, О. Олексюк, Г. Падалка, Д. Юник). Актуальні питання виконавської підготовки, розвиток музично-виконавських умінь розкрито в наукових дослідженнях О. Андрейко, Е. Курішева, В. Муцмаєра, О. Шувльякова. Питання формування творчих якостей музикантів розроблено в працях Я. Бірзкопс, І. Одиноква, Т. Шевченко. Актуальні теоретичні питання і методологічні розробки розвитку творчих здібностей особистості в процесі музичної діяльності висвітлено в працях Б. Асаф'єва, Н. Ветлугіної, Б. Яворського, які вважали предмети музичного циклу ефективним засобом творчого розвитку особистості.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття сутності концертного виступу як

показника сформованості творчих здібностей майбутнього вчителя музичного мистецтва в умовах фахової диригентсько-хорової підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концертна діяльність, зокрема концертний виступ, являє собою цілісну систему попереднього етапу підготовки, який передбачає розвиток творчих здібностей майбутнього вчителя музичного мистецтва, застосування набутих умінь і навичок у виконавському процесі.

Поняття «творчі здібності» ґрунтується на визначенні сутності феномену «творчість», який характеризується цілеспрямованим процесом та потребує не тільки інтелектуальних здібностей і високої працездатності, а й вольових та емоційних рис особистості.

Аналіз наукової літератури свідчить про наявність різноманітних підходів до визначення сутності поняття «творчі здібності». У психології поняття «творчі здібності» трактується як «синтез властивостей і особливостей особистості, що характеризують ступінь її відповідності вимогам певного виду творчої діяльності й обумовлюють рівень її результативності» (Калашин, Гоменюк, & Сушенцева, 2008, с. 11).

Творчі здібності – це якості та властивості особистості, які виявляються у синтезі мотиваційної, інтелектуальної, організаційної та комунікативної сторін творчої діяльності, від яких залежить можливість та рівень її успіху (*Гуманізація Процесу Навчання в Школі*, 2001, с. 199).

Серед компонентів творчих здібностей В. Моляко (1978) виділяє прагнення до оригінальності, пошуки нового; високий рівень знань, умінь аналізувати явища, порівнювати їх, наполегливість у досягненні мети; самокритичність і критичність; гнучкість мислення; стійкий інтерес до певного виду діяльності, порівняно швидке і легке засвоєння теоретичних і практичних знань у цій галузі, систематичність і самостійність у роботі (с. 23).

Г. Панченко (2020) творчі здібності визначає як синтез особистісних властивостей та якостей, що зумовлюють успішне творче здійснення певної діяльності, а саме :

– потяг людини до виконання діяльності та засвоєння засобів її виконання (мотиви, інтереси, зацікавленість);

– творче мислення, що забезпечує вищий рівень пізнавальних процесів, пошуків, знаходження і розв’язання проблем;

– творчі вміння, що пов’язані з природними задатками та досвідом, набутим за умов організації діяльності;

– характерологічні особливості та якості особистості (наполегливість, воля, допитливість, креативність, рефлексія);

– прагнення до самореалізації (реалізація власного потенціалу в музично-педагогічній діяльності) (Панченко, 2020, с. 20).

На думку Н. Ветлугіної (Ветлугіна, 1978), до творчих здібностей належать компоненти, які є необхідними у виконавстві (виразність, безпосередність, щирість) і продуктивній творчості (індивідуальна своєрідність у задумах і пошуках нових засобів втілення) (с. 105).

Суттєву роль у розкритті творчих здібностей студента і перетворення їх на творчу діяльність відіграє мотивація, яка є динамічною силою в музично-творчій діяльності. Мотивація – це особливий стан людини, що спонукає її до дії, тобто мотивація дає поштовх для реалізації поставленої мети. Мотивація студентів, яка тісно пов’язана з активізацією музичних здібностей, є головним спонукальним та психологічним чинником успішного оволодіння музикою. Тому серед найважливіших завдань викладача є створення умов для формування позитивної мотивації студента і максимального розкриття його творчого потенціалу (Хоменко, 2016, с. 119).

Кваліфікація вчителя музичного мистецтва багатогранна і вимагає наявності особистісних якостей, необхідних в педагогічній і виконавській діяльності. Учитель, керівник хорового колективу, концертмейстер – ця багатфункціональність зумовлює розширення функцій учителя, що виявляються у високій мобільності, здатності до адаптації в нових умовах, творчому підході до виконання поставлених завдань, високого рівня знань, умінь і навичок.

Формування творчих здібностей майбутнього вчителя музичного мистецтва відбувається в процесі підготовки до виконавської діяльності. Рівень виконавської майстерності свідчить про якість практичного засвоєння спеціальних фахових навичок як реалізацію здібностей, що стимульовані мотивацією. Результати музично-творчої діяльності залежать від оволодіння знаннями і значною мірою визначаються рівнем сформованості умінь та навичок. О. Ростовський (1993) вказує на те, що знання визначають змістовний аспект музично-творчої діяльності, а вміння і навички – операційний. Водночас обидва елементи тісно пов’язані та взаємозумовлюють одне одного (с. 39).

Серед основних завдань виконавської підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва М. Ярова (2012) виділяє розкриття музичного потенціалу студентів, їх здатність до осмислення, переживання, інтерпретації музичного твору та його виконавської реалізації; розвиток здатності до самовизначення, самовдосконалення і творчої самореалізації (с. 372).

За своєю сутністю музичне виконавство є публічним мистецтвом. Концертний виступ як

одна з форм виконавської діяльності є складником фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Основною метою концертних виступів майбутнього вчителя музичного мистецтва є формування сценічного досвіду, музично-виконавських навичок і вмінь, необхідних для успішної професійної музично-педагогічної діяльності.

Концертний виступ є однією з основних закономірностей музично-виконавської діяльності й передбачає мобілізацію зусиль виконавця, використання музично-теоретичних знань, практичних умінь та навичок (Лабінцева, 2010, с. 216).

Великі потенційні можливості формування творчих здібностей особистості містить у собі диригентсько-хорове мистецтво, яке є унікальним чинником формування творчих здібностей майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Т. Островська (2009) зазначає, що для здійснення творчої диригентської діяльності вчителю музики необхідно мати хороший вокально-хоровий слух, відчуття ритму й музичну пам'ять, знати основні закони вокального мистецтва, володіти голосом, диригентським жестом, добре грати на фортепіано, уміти добре читати з листа, чудово знати музику різних стилів і жанрів. Крім музичних даних, диригент повинен мати сильну волю, володіти організаторськими здібностями, бути ентузіастом своєї справи (с. 43).

Індивідуальна форма навчання є пріоритетною в навчальному процесі музично-педагогічного спрямування, і це дає змогу максимально розвинути здібності і творчу індивідуальність студентів, ураховуючи їхні особисті задатки та можливості. Головна мета творчих завдань у диригентсько-хоровій галузі – розвиток таких творчих навичок, які б сприяли вільному оперуванню музичними знаннями.

Професійна діяльність майбутнього фахівця, як диригента, спрямована на створення музичного образу, закодованого в нотному тексті. Унікальність творчого процесу музиканта-виконавця зумовлена об'єктивними і суб'єктивними факторами – втіленням композиторського задуму в нотах і оригінальністю вияву творчого мислення, образної уяви інтерпретатора.

Особливості аналізу хорових творів визначаються самою специфікою виконавської діяльності. Іntenція твору та її здійснення передбачають достатньо тривалий час для пошуку нових творчих шляхів. Це супроводжується значною інтелектуальною, емоційною внутрішньою напругою. Безсумнівним є визначення, що творчий процес є

процесом праці. Та, не володіючи професійними вміннями та навичками, не вивчаючи культурну спадщину, митець не може набути навичок виконавської майстерності. Кожен музичний твір передбачає пошук нових засобів вираження – це завжди новизна, перевірка, самовдосконалення, скрупульозна робота.

Пізнання музичного твору пов'язано з розвитком умінь інтерпретувати, аналізувати. Та аналіз є лише одним зі складників інтерпретації. Аналізуючи твір, виконавець досліджує творчий доробок композитора, зафіксований у нотному запису. Розуміння й тлумачення художнього задуму композитора – важлива професійна якість музиканта. Диригент повинен не тільки втілити композиторський задум у хоровому творі, а й створити власне виконавське бачення музичного образу.

Інтерпретація, як творча діяльність музичного мислення виконавця, передбачає прочитання музичного твору та творчого способу відтворення його художньої концепції. Створення інтерпретації – це пошук та апробація виразових можливостей твору і, як наслідок, – поява власного трактування задуму композитора. У такому разі інтерпретатор виходить за межі нотного тексту й до сфери його уваги потрапляють раніше розроблені версії інших «прочитань» музичного твору.

Формування вмінь художньої інтерпретації має такі стадії:

– ознайомлення з музичним твором, усвідомлення його змісту; ознайомлення з епохою, творчістю; загальний аналіз стильових особливостей композитора; аналіз засобів виразності твору; визначення образів, основних інтонацій, ідей, образно-смісловної сфери;

– опанування драматургії твору; технічне засвоєння нотного тексту відповідно до образного змісту твору; визначення образних тем, другорядних інтонацій; виявлення логічних вершин інтонацій, фраз, тем; аналіз засобів виразності; усунення виконавських труднощів за допомогою технічних прийомів та способів, які відповідають образному змісту та засобам виразності цього твору;

– створення цілісного художнього образу, власної інтерпретації; визначення логіки розвитку великих тематичних конструкцій, співвідношення розгортання музичного матеріалу; виявлення кульмінацій частин та всього твору; складання виконавського плану відповідно до художньо-образного змісту та аналізу музичного твору (Корзун, 2014, с. 76).

Інтерпретація, як тлумачення ідейно-образного змісту композиторської концепції музичного твору, є ознакою професійної

виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Важливу роль у створенні художнього образу відіграє поетичний текст хорového твору. Вдумливий глибинний аналіз літературного тексту є основою для усвідомлення виконавцем художньої ідеї і створення власної інтерпретаційної моделі твору. Завдяки взаємозв'язку вербального чинника та музичного складника, в уяві виконавця виникає художній образ. Автор «закодує» його за допомогою складників музичної семіотики. Емоційно-образне наповнювання твору є ніби прихованою інформацією, яку композитор вкладає в нього. Інтерпретуючи нотний текст, виконавець вносить своє відчуття у відтворення образу, яке буде залежати від ступеня особистісного привнесення. Але, залежно від прочитання твору, від розвитку образної уяви, мислення виконавця (диригента), емоційне сприйняття музики буде різним.

Для «декодування» нотного тексту майбутній учитель музичного мистецтва повинен мати розвинене образне мислення, творчу уяву, яка є необхідним компонентом творчих здібностей.

Одним із музичних засобів, який урізноманітнює виконання та надає музичному твору більшої виразності, є агогіка. Композитор у нотному тексті не завжди виставляє темпові відхилення, і диригент повинен обґрунтовано використовувати цей засіб виразності, ураховуючи жанр, зміст і характер твору. Використання агогічних відхилень пов'язано з логічною побудовою музичних фраз, кульмінаціями, музично-драматичним розвитком, емоційним наповненням хорової партитури.

Концертний виступ як кульмінація творчої співпраці диригента і виконавців виявляє весь комплекс музичних, виконавських, комунікативних та психологічних можливостей диригента, серед яких особливе місце належить артистичності.

Показником досягнення творчої зрілості, формою вияву професійної майстерності виконавця (диригента) є здатність оволодіння артистичними здібностями. Артистизм виявляється у втіленні художньо-образного змісту твору та його донесенні до слухача. Виконавський артистизм тісно пов'язаний з художніми емоціями, образами, які зумовлюють творчий процес і зміст перевтілення, яке є необхідною властивістю сценічного виступу. Здатність до перевтілення сприяє яскравій подачі музичного матеріалу. Для досягнення майстерності перевтілення важливо виховувати і вдосконалювати творчу уяву, здатність до створення віртуальної реальності, виявляти індивідуальну внутрішню свободу,

налаштовувати свій внутрішній стан на певне вираження емоцій, що пронизує диригентську діяльність на всіх етапах роботи з хором.

Артистизм виконавця неможливий без емоцій, а емоції – це завжди зміни, які залежать від особистості. Зовнішні емоції є виявом внутрішнього стану диригента. У класі диригування викладач повинен зосереджувати увагу студента на вмінні контролювати зовнішні емоції, скеровувати їх у належне русло. Виразні рухи м'язів обличчя, відображення почуттів напрацьовується безпосередньо в процесі вивчення твору й опанування техніки диригування. З часом міміка, як відображення емоційно-образного змісту музичної фрази, інтонації, слова, стає частиною виразних рухів диригента, оскільки не завжди жест може відтворити тонкі психологічні переживання. Відповідний до характеру твору погляд, який активізує та передає колективу відповідні імпульси, міміка сприяють виразному виконанню і мають велике значення для налагодження контакту з колективом.

Залежно від практичного досвіду та особистісних задатків, у студента з часом формується індивідуальна жестикуляція, яка також потребує емоційності та артистизму. Мова жестів диригента ніби матеріалізує звучання хору, що допомагає співакам яскравіше передати художній задум.

Зауважимо, що завдяки артистичному магнетизму диригента відбувається емоційний вплив на слухача, на його переживання та почуття. Основою формування артистизму диригента-хормейстера є осягнення повною мірою задуму твору, «вживання» в образ, здатність до створення власної художньої інтерпретації, оволодіння виконавсько-технічними прийомами та засобами виконавської виразності. Виразні жести «заряджають» хоровий колектив емоціями, налаштовують на певні переживання, викликають у них аналогічні ідеомоторні рухи. Важливе значення має погляд диригента, який є вираженням образного змісту твору. Залежно від характеру твору він може бути м'яким, підбадьорливим, рішучим. Погляд може висловлювати відчуття того, що відбувається, виражати найтонші нюанси музики. Недопустимим є байдужий порожній погляд, коли обличчя диригента нічого не виражає. Такий диригент не досягне бажаного результату. Обличчя й манери диригента повинні виражати впевненість, піднесеність, прагнення до спілкування, доброзичливе ставлення до хорового колективу. Артистизм диригента допомагає йому впливати на настрої учасників хору, без труднощів викликати в них ті почуття, які відповідають динаміці розвитку музичного образу.

Поступовому оволодінню артистизмом сприяє вдало підібраний репертуар. На початковому етапі занять з диригування викладач дає твори, які за темпераментом близькі студенту. Побачивши позитивні результати, потрібно включати в програму різнохарактерні твори; корисно також давати обробки народних пісень.

Вербальний текст в обробках куплетної форми сприяє використанню різних способів надання їх виконанню динамічного розвитку. Сюжетна лінія та коло образів у народних піснях створює широкі можливості для внесення елементів театралізації, а отже, сприяє розвитку артистичних здібностей майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Для розвитку навичок невербальної поведінки в процесі підготовки до занять з хорового диригування Е. Кокарева (2014) пропонує такі види самостійної роботи:

1. Самостійний детальний попередній аналіз хорових творів для виявлення необхідності та доцільності використання тих чи інших невербальних засобів.

2. Виявлення взаємозв'язку використання невербальних засобів з характером, образами, засобами музичної виразності творів.

3. Відпрацювання виділених невербальних засобів у конкретних хорових творах.

4. Диригування перед дзеркалом або, за можливості, аналіз відеозапису домашньої роботи на правильність використання самостійно визначених невербальних засобів (чи відповідають вони характеру твору, його конкретним фрагментам, частинам, кульмінаціям) та коригування їх за потреби (с. 126).

Концертний виступ майбутнього вчителя музичного мистецтва як диригента з хором є не

тільки показником сформованості творчих здібностей, які виявляються під час вивчення твору, а й своєрідним випробовуванням поведінки на сцені. Триматися на сцені вільно, невимушено, відчуваючи тільки творче хвилювання, можна лише набуваючи досвід у публічних виступах. Через недостатність, несистематичність сценічних виступів якість виконання хорових творів завжди краща в класі диригування, на заняттях хору, на репетиціях, ніж безпосередньо на концерті.

Для вдосконалення концертної практики, сценічної майстерності студента як диригента проводяться різноманітні заходи (конкурси, фестивалі, конференції), тематичні концерти, присвячені творчості композитора, звітні концерти хорового колективу. На цих заходах студенти старших курсів, які готували хорові твори, мають змогу випробувати себе на сцені як диригенти та набути навичок керування хором під час виступу на сцені. Державний іспит з хорового диригування передбачає диригування хором, і попередній сценічний досвід сприятиме успішному виступу випускника.

Висновки. Концертний виступ є серйозною перевіркою виконавської майстерності майбутнього вчителя. У підсумку вся попередня підготовка студента спрямовується на концертний виступ, який активізує виконавця, підвищує увагу до відтворення музики, вникнення в найтонші деталі, а також виявляє рівень сформованості творчих здібностей.

Надалі необхідним є розроблення нових форм і методів удосконалення виконавської сценічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва та реалізації його творчих здібностей.

Список використаних джерел

- Ветлугіна, Н. А. (1978). *Музичний розвиток дитини*. Київ: Музична Україна. 253 с.
- Гуманізація процесу навчання в школі: навч. посіб. (2001). Бондар, С. П. (Ред.). (2 вид., доп.). Київ: Стислос. 256 с.
- Калошин, В. Ф., Гоменюк, Д. В., & Сушенцева, Л. Л. (2008). *Розвиток творчості учнів: метод. посіб.* Харків: Основа. 112 с.
- Кокарева, Е. О. (2014). Розвиток навичок невербального спілкування у студентів музично-педагогічних факультетів у процесі їх диригентської підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 16 (21), 123–127.
- Корзун, В. В. (2014). Художня інтерпретація музичних творів як вищій щабель виконавської майстерності. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 120, 74–79.
- Лабінцева, Л. П. (2010). Концертний виступ як особливий вид музично-виконавської діяльності. *Вісник ХДАДМ*, 1, 215–216.
- Моляко, В. А. (1978). *Психологія творчеської діяльності*. Київ: Знання. 47 с.

References

- Vetlugina, N.A. (1978). *Muzychnyi rozvytok dytyny* [Musical Development of the Child]. Kyiv: Muzichna Ukraina. p.105 [in Ukrainian]
- Humanizatsiia protsesu navchannia v shkoli: Navchalnyi posibnyk (2001). [Humanization of the learning process at school: Study guide] Ed. by. S. P. Bondaria. 2-d edition K.: Styslos., 256 p. [in Ukrainian]
- Kaloshyn V. F. (2008). *Rozvytok tvorchosti uchniv : metodychnyi posibnyk* [Development of students' creativity: methodical guide] Kaloshyn V. F., Homeniuk D. V., Sushentseva L. L. Kharkiv : Osнова, Ed.. 8 (68). 112 p. [in Ukrainian]
- Kokareva E. O. (2014) *Rozvytok navychok neverbalnoho spilkuvannia u studentiv muzychno-pedahohichnykh fakultetiv u protsesi yikh dyryhentskoi pidhotovky* [Development of non-verbal communication skills in students of music and pedagogical faculties during their conducting training] *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*, Vyp. 16 (21). pp. 123-127 [in Ukrainian]
- Korzun V.V.(2014) *Khudozhnya interpretatsiya muzychnykh tvoriv yak vyshchyy shchabel' vykonavs'koyi maysternosti* [Artistic interpretation of musical works as the highest level of performing skill]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho*

- Островська, Т. В. (2009). Диригентська діяльність як складова частина творчого процесу підготовки вчителя музики. *Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка*, 5 (168). Ч. II, 42–45.
- Панченко, Г. П. (2020). *Творчі здібності майбутнього вчителя музичного мистецтва: теорія і практика*: монографія. Мелітополь: Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького. 176 с.
- Ростовський, О. Я. (1993). *Педагогічні основи керування процесом музичного сприймання школярів*. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). АПН України, Ін-т педагогіки, Київ. 48 с.
- Хоменко, Л. В. (2016). Формування мотивації як умова фахової підготовки студентів педагогічних коледжів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць*, 20 (25), 117–122.
- Ярова, М. В. (2012). Підготовка майбутнього вчителя музики до інструментально-виконавської діяльності. *Педагогічний дискурс*, 11, 370–374.
- pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova. Vyp. 120 pp.74-79 [in Ukrainian]
- Labintseva, L. (2010). Kontsertnyi vystup yak osoblyvyi vyd muzychno-vykonavskoi diialnosti [Concert performance as a special kind of musical performance]. *Visnyk KhDADM*, 1, pp.215–216. [in Ukrainian]
- Moliako V. A. (1978). *Psychologyja tvorcheskoi dejatel'nosti* [Psychology of creative activity]. Kyev. Znanye., 47 p. [in Ukrainian]
- Ostrovskia T. V. (2009). *Dyryhentska diialnist yak skladova chastyna tvorchoho protsesu pidhotovky vchytelia muzyky* [Conducting activity as an integral part of the creative process of music teacher training]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka. Luhansk.*, No 5 (168). Ch. II. pp. 42–45 [in Ukrainian]
- Panchenko H. P. *Tvorchi zdibnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva: teoriia i praktyka* [Creative abilities of the future music teacher: theory and practice] : monohrafiia. Melitopol: Vydavnytstvo MDPU imeni Bohdana Khmelnytskoho, 2020. 176 p. [in Ukrainian]
- Rostovskii, O.Ia. (1993). *Pedagogichni osnovy keruvannia protsesom muzychnogo spriimannia shkoliariv*. [Pedagogical Bases of Management of the Process of Music Perception of Students]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv, 39 p. [in Ukrainian]
- Khomenko L. V. (2016). *Formuvannia motyvatsiyi yak umova fakhovoi pidhotovky studentiv pedahohichnykh koledzhiv* [Formation of motivation as a condition of professional training of students of pedagogical colleges]. *Naukovy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serija 14: Teoriya I metodyka mystets'koyi osvity: zb. nauk. prats'*. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. Vol. 20 (25), pp.117–122. [In Ukrainian]
- Yarova M.V. *Pidhotovka maibutnoho vchytelia muzyky do instrumentalno- vykonavskoi diialnosti* [Preparation of the future music teacher for instrumental and performing activities] *Pedahohichniy dyskurs*. 2012. No 11. pp. 370-374.. [in Ukrainian]

Відомості про автора:

Багрій Тетяна Єфремівна
musa2016@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2022-28-45-50

*Матеріал надійшов до редакції 18.05.2022 р.
Прийнято до друку 04.06.2022 р.*

Information about the author:

Baqriy Tetiana Jefremivna
musa2016@ukr.net

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2022-28-45-50

*Received at the editorial office 18.05.2022.
Accepted for publishing 04.06.2022.*